

Monumentnummer*: 512292

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 2 september 2002
Kadaster deel/nr: 10019/8

<i>Complexnummer</i>	<i>Complexnaam</i>
512293	Menkemaborg

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Uithuizen	Het Hogeland	Groningen

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Menkemaweg	2		9981 CV	Uithuizen		
Menkemaweg	4		9981 CV	Uithuizen		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Uithuizen	H			707

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

HOOFDGEBOUW (Menkemaborg). Centraal op het vierkante borgterrein ligt het op rechthoekige grondslag opgetrokken driebeukige hoofdgebouw, in oorsprong daterend uit de 14de eeuw (zie bouwsporen zuidoostgevel), en in 1705 door architect Allert Meijer verbouwd tot het huidige aanzien. Het bakstenen pand omvat drie evenwijdige bouwlichamen onder drie met geglazuurde Oud-Hollandse pannen gedekte zadeldaken, waarvan het eerste wordt beëindigd door trapgevels en de overige door topgevels met schoorstenen. De voorste schoorstenen zijn voorzien van gekken in de vorm van hazen. De eerste twee bouwlichamen bestaan uit twee bouwlagen en een kapverdieping; het achterste bouwlichaam bestaat uit een souterrain met opkamers en een kapverdieping. Gevelsteen in de noordoostgevel. Voor het huis ligt over de gehele lengte een rechthoekig voorterrein voorzien van twee secreten op de hoeken. Deze vierkante, torenvormige gebouwtjes worden overkapt door een met leien gedekt koepeldak voorzien loden hoekstrippen met wapenschilden en bekroond door een pinakel. De symmetrisch ingedeelde voorgevel heeft centraal de omlijste toegangsdeur met rechthoekig bovenlicht waarin een decoratie van gestileerde acanthusbladeren en boven de kroonlijst een zandstenen (geschilderde) bekroning met het alliantiewapen van de

bouwheer (Alberda - Van Berum). Aan weerszijden van de toegangspartij één smal vijfuits- en vier tienruits schuifvensters op de begane grond (eind achttiende eeuw vergroting van de ramen) en meerruitslichten op de verdieping voorzien van zandstenen boven- en onderdorpels en luiken. Aan de voorgevel is de dienstbel bevestigd, waarop de inscriptie 'WILHELMUS JACOBUS DE VRY ME FECIT A° 1655'. In de achtergevel een rij vierruits kelderlichten met luik, waarboven de opkamers met in het midden van de gevel twee meerruitslichten met luik geflankeerd door twee (maal twee) kloosterkozijnen. De beide zijgevels kennen een vrij regelmatige invulling met meerruits schuifvensters, kloosterkozijnen en vierkante vensterlichten, deels met luik. Het INTERIEUR wordt bepaald door de gaaf bewaarde 18de-eeuwse ruimteverdeling bestaande uit een lange gang als middenas met aan weerszijden de kamers. Het oudste onderdeel is de keuken met dienstvertrekken gevestigd in de kelder in het achterhuis. Deze ruimte maakte deel uit van het 14de-eeuwse stenen huis. Tijdens de verbouwing van 1700-1705 is deze ruimte ingericht als keuken. Van de 18de-eeuwse aankleding van het interieur zijn ondermeer van belang: de vier beeldhouwde eikenhouten schoorsteenmantels naar ontwerp van Allert Meijer, gesneden door beeldhouwer Jan de Rijk en met mythologische schilderstukken van Hermannus Collenius; de slaapkamer met het vroeg-18de-eeuwse staatsieledikant naar Daniël Marot en gebrandschilderde vensters van Jacob Tewes; in de herenkamer een beschilderd inloopbuffet; in de voorkamer een eenvoudige schoorsteenmantel uit ca.1780; het velouté-behang van 1700-1705 in de rekenkamer. Kabinetorgel van J.J. Vool uit 1777.

Waardering

HOOFDGEBOUW (Menkemaborg) van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom; - vanwege de ontwikkeling van een in oorsprong middeleeuwse borg tot het huidige gebouw dat zijn aanzien te danken heeft aan een verbouwing uit 1705 naar ontwerp van architect Allert Meijer; - vanwege de gaaf bewaarde 18de-eeuwse ruimte-indeling en aankleding van het interieur; - als representatief voorbeeld van een Groninger borg; - vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis